

ARNLJOT-TIDENDER

No. 2/2008

Östersund onsdagen den 30 juni 2008
No. XXXI Från grundandet AD MCMXCVIII

Årgång 11/2008

Spelsommaren är här!

och då är det dags att börja fundera på om det kanske är dags att bli stödmedlem i föreningen om Du inte deltar aktivt under årets uppsättning!

En rekapitulation av medlemskapet:

I föreningen kan man vara medlem på tre sätt:

- 1) **Aktiv medlem**, Du medverkar då aktivt under årets uppsättning.
- 2) **Stödmedlem**, Du kan då av olika skäl inte vara aktiv under årets uppsättning, men vill fortsatt vara medlem i föreningen. Då betalar Du en stödmedlemskapsavgift.
Du behöver inte ha varit aktiv någon gång i föreningen för att vara stöd-medlem, Du kanske helt enkelt vill stödja verksamheten.
Som stödmedlem får Du bl.a. Arnljot-Tidender, AT, får vara med på ALL aktiviteter i föreningen, exempelvis premiärfesten, årsmötet med blot etc., dessutom ingår en föreställning...
- 3) **Hedersmedlem**, utses av årsmötet. Heders betalar inte någon medlemsavgift.

Hur skall Du göra?

Om Du i år vill vara stödmedlem i föreningen då betalar Du omgående stödmedlemskapsavgift om 150 kr till föreningens plusgirokonto n:o

50 30 51 - 5

(ett alternativ är att betala kontant när Du kommer till ingångskassan - säg då noga till om det!)

Denna gång bifogar vi INTE ett inbetalningskort att klippa ur tidningen!
GLÖM INTE AVSÄNDARE!

A-T DIN LEDSAGARE ALLTSEDAN 1998

DESS VÄRDE BESTÅR!

s.2 Ledare, Jakten på den försvunna skatten del 2 s.5-6, Arnold Englund sällskapet s.7-10, Arnljotminnen s.11, Kung för en dag s.12, Arnljotregissörer berättar s.14-15 m.m.

Ledare

Inför årets premiär har jag för skojs skull läst gamla recensioner av spelen och funnit att det inte bara är skådespelarnas prestationer eller regissörens hantverk som recenserar.

I min iver att känna igen mig i det recensenten skriver, ögnar jag snabbt igenom oväsentligheter av till exempel meteorologisk karaktär. Jag har dock upptäckt att Arnljotrecensioner handlar ofta om väder.

”Molnen hopade sig, dialogerna lät stela och puttrade lååångsamt på i takt med ett ljudligt snarkande från hunden på rad fem. Men efter pausen hände något; solen kikade fram, hunden vaknade och jag rycktes med i omgångar.”

Skriver Jonathan Leijonberg i ÖP 2007-07-06.

Om Jonathan ägnade sig åt kåseri som skön konst i sin recension, var LT:s recensent Malin Palmqvist mer poetisk när hon dagen innan gör följande betraktelse:

”Ljust blåtonade Oviksfjäll, som utklippta papperssilhuetter mot en än mer ljusblå sommarhimmel. Mörkt blåskogiga öar och halvöar seglar i Storsjöns stilla vatten”

Samma Malin konstaterade året innan:

”En småmulen sommarvärme byts strax efter landshövdingens invigningstal mot ett otrevligt strilande regn. Utomhusteaterns villkor blir tydliga, publiken blöt och ljudet burkigt. Men skam den som ger sig.”

Och om utomhusteaterns villkor skriver även Hans Lingblom i ÖP 1999-07-05:

”Scen och salong är dock utsatt.../... och under premiären var det osedvanligt myggfritt till följd av en bitande iskall nordanvind.”

Jag konstaterade också att inte bara dåliga väder innebar ett omnämnande. 2005 skrev Lasse Ljungmark:

”Föreställningen framfördes denna söndag på en kvav och mycket varm Arnljotslägda. Några få regndroppar hittade ner till spelen och det var kanske just den

tryckande värmen som fick folk att stanna hemma under parasoll och fläktar.”

Även åskådare skriver om väderleken. Leif Öhr skriver i ÖP 2005-07-11 om den fantastiska friluftscenen! ”där Tor sprängde fram med sina bockar över Oviksfjällen denna premiär”

Kanske är det så att det är naturen som är den egentliga huvudrollsinnehavaren i Arnljot och mest föremål för diskussion?

När undertecknad gjorde sin första premiär som Arnljot -95, satt Jane Magnusson från DN i publiken. Hennes åskådande löd:

”Lagom till årets premiär cirkulerade dessutom ett ont och kolsvart åskväder högt ovanför spelplatsen. Och trots att Arnljots första repliker yttras inför en varm och solglasögonprydd publik präglas hela andra akten av en iskall och tjock ösregnsridå.

Mitt i pjäsens högsta klimax sveper en storm av hagel stora som pingpongbollar ner över publiken. Men denna sitter troget kvar. För på något sätt verkar upptrappingen av vädret vara i synk med pjäsens handling och det egendomliga samarbetet gör ”Arnljot” mer än bara spännande och vacker. Det hela känns nästan övernaturligt”

Till premiären kommer jag att sitta med ALLA sinnen öppna, för Arnljot är en sinnenas föreställning och jag håller med Jane Magnusson i hennes slutord:

”Arnljot” skulle inte bli samma sak om man försäkrade sig med ett tak över dramat”

Kent Knutsson
Chefredaktör

Sek ordf skriver...

I ur och skur.

Idag är det sommar. 25 grader varmt och en lätt bris som gör värmen möjlig att uthärda.

För tillfället tar jag tillfället i akt och sitter ute och skriver detta. Det är helt fantastiskt. I morgon har vi sista styrelsemötet innan repetitionerna kommer igång inför sommaren och i mitt innersta sänder jag en tanke till dem som styr vädret om att vi ska få fint väder både till repetitioner och föreställningar i år. Men, vi vet ju hur det brukar vara. Ena dagen klagar man på värmen för att nästa dag förbanna att man var så stursk att man stoppade undan långkalsongerna i våras.

Vi som har varit med i några år ute på Lägdan har verkligen fått uppleva det mesta. Allt från värmeslag till hagelstormar mitt under föreställningen. Och vi har genomlevt och överlevt allt detta. Tänk bara på de extra föreställningar vi gjorde på hösten 1992 då vi nästintill fick vada över scenen och det är fullt möjligt att någon fick frostsador på diverse tår. Alla hade inte skor till sin kostym på den tiden.

Men det här vet vi ju. Det är ju så här varje sommar. Man måste ha en fullt utrustad garderob med allt från bikini via regnställ till skoteroverall liggande i beredskap ute på Lägdan. Men allt detta till trots går det inte förneka att det är förbaskat roligt att vara med i Arnljotspelen. Snålbläst och iskyla hjälper bara till att få oss närmare varandra och stämningen vid repetitionerna blir än varmare ju kallare det är. Det är bara synd att inte fler människor tar sig tid att vara med och uppleva allt det här fantastiska.

Självs går jag på nästan alla jag möter och försöker övertyga dem om att de har missat något fantastiskt när de aldrig har varit med i Arnljotspelen och att de inte har råd att missa ett enda år till. Det funkar inte alltid, men förhoppningsvis lyckas jag övertyga någon. Tänk vad fantastiskt det skulle vara om alla som nu är med skulle lyckas dra med sig en person till! Vi skulle då bli fler än vi varit på länge.

Var lite fräcka, ställ Er upp i tid och otid och uppmana folk att komma till stor-samlingen den 15:e juni. Många kommer säkert att sucka och ruska på huvudet, men man vet aldrig. I de mest osannolika sällskap kan det finnas någon som verkligen skulle älska att komma ut på Lägdan om de bara fick reda på att alla är välkomna.

Kom bara ihåg att tala om för dem att både regnställ och skoteroverall kan komma att behövas.

Tack och hej och krama varandra i trafiken.
Lena. :)

Efterlysning !

Jag, det vill säga chefredaktören, tillika frågesportsdomare, kommer naturligtvis upp till årets föreställning. Problemet är att det inte finns några spårvagnar, eller pendeltåg heller för den delen.

Jag skulle vara oerhört behjälpt av att få låna en bil under ett par dagar.

Har du en, känner du en som har en?

Kontakta mig på:
kent@knutsson.org
Tfn: 0703-202160

Vad står UBMA för, egentligen? (eller 'Vad är det som står på lappen?')

Efter lite 'googlande' på nätet har följande uttydningar hittats:

- the Universal Black Man's Acknowledgement
- University Bioscience Manager's Association
- Used Building Material Association (med egen hemsida www.ubma.org)
- Upper-Body Musculoskeletal Assessment
- Understanding Before Memorization Approach
- Uluslararası Bilim Meslek Akademisi
- Usage-Based Maintenance Action
- Universitätsbibliothek Marburg
- Unidad Básica de Monitoreo Ambiental

Ulf Larsson

Arnljot From Wikipedia, the free encyclopedia

Arnljot is an opera by the Swedish composer Wilhelm Peterson-Berger. Written in 1906, it premiered April 13, 1910 and was revised in 1956. *Role Haglund*. "Peterson-Berger", *Grove Music Online*, ed. L. Macy (accessed Feb 11, 2008), grovemusic.com (subscription access).

The origin to Arnljot is a melody that Wilhelm Peterson-Berger created when he first visited Jämtland in 1898. When journeyed over Storsjön he was inspired by the nearby mountains, Öviksfjällen. The opera consists of three parts and the historical foundations of the opera is the character Arnljot Gelline that are mentioned in Snorri Sturluson saga about Olav Haraldsson (den Helige, Rex perpetuus Norvegiae) and the writings on Frösöstenen, the rune stone that is placed on Frösön. Out of these components, Wilhelm Peterson-Berger wrote his drama.

Performance history

The original performance of Arnljot as an opera were put on in on April 13, 1910 at the Royal Theater in Stockholm[1]. However, Wilhelm Peterson-Berger had already two years earlier allowed amateurs to perform parts of the texts and music on Frösön on a midsummer night eve. Nearly 3.000 persons witnessed this amateur performance of the Arnljot play.

Today, each summer the Arnljot play (the opera is rewritten as a play, but the texts and music remains the same) staged in an outdoor environment on the island of Frösön. The background of the stage is a panoramic view over Storsjön and Öviksfjällen; thus, when the audience hears the introduction tune of the opera, they see the same view as Wilhelm Peterson-Berger did when he created the opera.

Famous passage from the drama

The quote below serves as an inspiration for the present-day independence movement (an established cultural institution) that exists in the Swedish province of Jämtland.

"Listen Jamtar ('Jämts') to what I have to say for a while. Not even eighty winters have passed since Jämtland was still free and in charge of its own business. Back then, no taxes was given away to foreign kings. Why we settled being enslaved, at first under Norway and then under Svitiöd [a reference to Sweden], are something that I have never understood. This country, being protected by forests, bogs and mountains, is difficult to raid and easy to defend. There are plenty of fighting men among us and more such men can be brought here if paid by goods. Therefore, I now advise you - end this dispute of which kingdom we belong. Let us refuse all foreign attempts to make us a county, no matter who demands this from us. Let us again seize our former freedom and elect a chief for all of our country, a king who will lead our struggle if the struggle is needed to defend our homes and our land."

Hämtat: 2008-06-29

/Sigurd em 2002-2006

Jakten på den försvunna skatten av chefredaktören

fortsättning från föregående nummer

(Efter mycket research, hittar jag Hugo Björnes son Lasse som är filmfotograf. Lasse ringer upp, efter att jag lämnat ett meddelande på hans telefonsvarare)

- Ni ringde angående filmen Arnljot
- Ja just det, säger jag.
- Jo han var med i den filmen, 1926 ser jag här. Min far lämnade inte mycket material från filmen efter sig, men jag har ett litet fotoalbum här och dom bilderna är från 1926. Du skulle kunna få ett par kopior av dom om ni vill, säger Lasse.

Jag blir naturligtvis alldeles överväldigad av hans erbjudande och tackat genast ja.

- Jag ser att det är bilder från en inspelningsplats, men det finns någonting annat här också, säger Lasse. Det är tydligen från någon turné, men de korten är dat-

erade 12 år tidigare. Det står "friluftsturné Arnljot 1914", så du får de också.

Lasse berättade att det fanns namn vid bilderna och de namnen kunde jag ju förslagsvis jämföra med de medverkande- och deltagarlistor jag hade tillgång till.

Jag reflekterade inte vid tillfället så mycket på vad han sa, men det skulle visa sig bli någonting oerhört oväntat.

Jag förstod ganska omedelbart att Lasse inte hade någon film liggandes på vinden. Lasse förklarade att stumfilmerna från den tiden var så kallade "nitratfilmer" och de hade en tendens att helt enkelt smälta ned.

Vi talar vidare om Hugo Björnes filmgärning och hans egen och vi finner ett skojigt sammanband. Han var ansvarig som b-foto i filmen "sången om den eldröda blomman" där den förre Arnljotregissören Annie Jenhoff hade en lite biroll. Det är en liten värld.

Han berättar att han själv såg spelen 1981. Han var nämligen i närheten då och spelade in "Brusten himmel" med Ingrid Thulin. Jag glömde att fråga om han då visste att hans far hade haft huvudrollen i filmen med samma namn.

Jag berättade mer om mitt research efter filmen och han berättar att han känner lite människor som är filmintresserade och tydligen finns det ett litet sällskap, där man samlar på och diskuterar kring sina stumfilmer. Lasse sa att han skulle tala med några av dessa personer om de hade sett någonting eller hört något och återkomma till mig.

Efter en knapp vecka dimper det ned ett tjockt kuvert i brevlådan. Jag skyndar mig att öppna det och läser det brev som finns däri. Han tackar bland annat för numret av "AT" som jag skickat till honom.

Jag skall erkänna att jag darrade lätt på handen när jag drog fram bilderna ur kuvertet. De var helt fantastiska. Av utrymmesskäl får tyvärr inte alla bilder plats i detta nummer, så jag tar bara med några av dem.

Det ena föreställer "Gudahovet" i första akten och man kan inte annat än hänföras över storleken på byggnaden. Tänk om det hade funnits plats för den i dag? På den andra bilden ser vi Hugo Björne som Arnljot, ståendes mot sitt spjut och i bakgrunden, en filmkamera på ett stativ. Jag och Lasse kommer att fortsätta hålla kontakten, för vem vet, en dag får han kanske det där samtalet från en av sina filmsamlade vänner och då...

(Läs nu "Arnold-Englind sällskapet" på s. 7-ff)

Profilprodukter

Är det kallt på Arnljotlägden, eller tror du på heta föreställningsdagar?

Var bara lugn!

Oavsett klimat finns produkter som visar vilket sammanhang som "is the shit"

Arnljotloggan har en vinnande design och är ett välkänt varumärke som man gärna

förknippas med.

Även om trycket är stort finns både mössan och sportflaskan

kvar i sortimentet.

Köp någon av produkterna och visa vem du är.

*Mössan kostar endast 100:-
och sportflaskan 45:-*

Som hittat!

För köp kontakta:

Sara Olofsson

sara.olofsson@arnljot.se

063-51 51 95

Arnold Englund sällskapet

Det började egentligen för ett år sedan. Jag höll på att sammanställa frågor till den traditionsenliga frågesporten till Arnljotspelens premiärfest, när jag i 1923 års upplaga av "Nordisk familjebok" läste meningen:

"Arnljot har som tal drama uppförts vid Uppsala och på Frösön."

Jag funderade ett tag och kom ganska snabbt på att det var något som inte stämde.

Jag visste att Arnljot gästspelat på ett antal platser, men det var först efter premiären 1935. Jag visste också att det uppförts ett par gånger innan första världskriget, men då bara på Frösön, så meningen satte verkligen griller i huvudet på mig.

Om det uppförts "vid Uppsala" vilka stod för uppförandet i sådana fall?

Under en lång tid sitter jag fast. Ingen jag talar med känner till något om ett gästspel vid Uppsala. Det fanns ett rykte om att Arnljot uppförts av fria grupper, men de var ospecificerade och det fanns foton som det inte fanns någon text till, alldeles uppenbart föreställandes scener ur Arnljot, men inte från Frösön.

Det var efter kontakten med Lasse Björne, som mysteriet fick sitt slutgiltiga svar och ännu en av Arnljotpusslets bitar föll på plats.

Bland fotografierna från filminspelningen

av "Arnljot" från 1927, fanns även ett antal bilder daterade 1914.

Bland bilderna "Arnljot 1914" fann jag detta fotografi, föreställandes en tillsynes bekymmersfri och uppsluppen kvintett. Huvudrollsinnehavaren i filmen "Arnljot" från 1927 Hugo Björne står längst upp till höger. Lelly Englund och Otto Arnold var grundarna av Arnolds-Englund sällskapet. Allra längst till höger sitter Anna Taflin

*Sture Baude, Lelly Englund, Otto Arnold, Ego, Anna Taflin.
Fotograf Olsson, Östersund.*

och det var det namnet som fick mig att haja till.

I den förkortade föreställningen av Arnljot som framfördes på Härke 1908, spelades Unn av en Anna Taflin. Jag kom ihåg namnet för i recensionen i Dagens Nyheter omnämndes hon som den enda professionella skådespelaren i ensemblen. Senare spelade hon även Unn, när Arnljot i fullängdsversion hade "nypremiär" på Frösön 1935.

På några av de övriga bilderna står det även "Triluftsturné 1914" och "Direktion: Englund- Arnold" Kunde det vara detta sällskap som var upphovet till de ospecificerade ryktena och de okända fotografierna?

Det fanns bara ett sätt att ta reda på det och det var genom att sätta sig på tidningsarkivet i Göteborg. Jag satt åtskilliga timmar med att bläddra i Uppsala Nya Tidning på mikrofilm.

Jag läser: "Kronprins Ferdinand skjuten." Mycket i tidningen handlar om oroligheterna i Europa vid tiden, hur de olika länderna börjar förklara krig mot varandra och till slut det fullskaliga första världskrigets utbrott.

Men där! Äntligen dyker en liten notis upp. Jag läser vidare i vad som var en annons om sällskapet förestående föreställning i det fria.

"Arnold-Englund sällskapet ger föreställningen Arnljot vid Uppsala...."

Jag bläddrar vidare några dagar och kommer fram till recensionen som var översvallande positiv. Det är den unge Hugo Björne som får de finaste omdömena: "Trots sin ungdom lyckas han ändå gestalta den svärmodige vikingen med en oerhörd trovärdighet."

Sällskapet är ett tjugotal till antalet och med sig på turnén är även operakapellet.

Nedan: Operakapellet under föreställningen Arnljot.

Direktion Arnold-Englund.

I bakgrunden kulisser i föreställningen.

Jag får tack vare recensionen i Uppsala Nya Tidning reda på vilka andra orter sällskapet gästade och får på så vis tips om i vilka tidningar jag skall finna fler artiklar och recensioner. Sällskapet besöker bland annat Gällö och sundsvall och tar även en avstickare in i vårt granland i väster.

Nästa sida: Delar av sällskapet Arnold-Englund efter premiären i Trondheim.

Längst till vänster, en ung Theodor Berthels, som 13 år senare regisserar filmen "Arnljot"

Operakapellet.

*Ted Berthels, Gudrun Vargen Olgenup, Sigvare Smedal, Tugr. Jonsson
Trondhjem.*

I Trondheim får sällskapet de mest positiva recensionerna, hejdlöst positiva. Recensenten där menar att det han upplevt är: "förmodligen det bästa som någonsin visats och kommer att ha visats" (reds. översättning från Norska)

Jag sparar artiklarna och recensionerna och känner mig oerhört tillfreds.

Det märkvärdiga är att jag inte i någon musik- eller teaterlitteratur finner en enda rad om Arnold-Englind sällskapets Arnljotturné, eller andra produktioner de var ansvariga för heller för den delen.

För att få mer historiska fakta ringer jag Henrik Karlsson, författare av "De fruktade märket" och kännare av Peterson-Berger. Om någon kände till Arnold-Englind sällskapet äventyr och öden borde det vara han, tänkte jag. Det visar sig under samtalet att detta var okända uppgifter för Henrik. Han hade stor kännedom om vad P-B företog sig och kunde redogöra för var han befann sig vid föreställningarna. Detta tack vare P-B's brevkorrespondens Henrik hade tillgång till.

Skam den som ger sig, tänkte jag och ringde Bengt Olof Engström, förre ordföranden i Peterson-Berger sällskapet.

Även han sällade sig till de ovetandes skara och i likhet med Henrik Karlsson kände han till att sommaren 1914, när turnén ägde rum, invigde Peterson-Berger sitt sommarhagen.

Det kan vara anledningen till att det inte går att finna något i P-B's brev om sällskapet. Peterson-bergers mor avled även under tiden för sällskapets turnérande. En annan anledning till varför det finns så lite att läsa om sällskapet kan vara att första världskriget bröt ut vid tiden för turnén och att detta fångade journalistskräets intresse.

Bengt-Olof gav mig dock ett tips och det var att ta kontakt med Kungliga operans arkiv, för om operakapellet följde med på turnén, så borde de ha material arkiverat där. När jag ringer dit, får jag beskedet att jag är välkommen på torsdagseftermiddagar, för då är arkiven öppna för forskare. Ja, ja, tänkte jag, kul för en Göteborgsbo att höra...

I en artikel i ÖP (2001-03-21) skriver Stefan Nolervik:

"Peterson-Berger kämpade för att få Arnljot framfört av ett fast sällskap i Jämtland, och han köpte själv in den mark,

Arnljotlägden, där spelen sedermera skulle komma att genomföras.../

Citatet är hämtat från en brevkorrespondens med en Bromé i Östersund på 10-talet.

Peterson-Berger kände naturligtvis till sällskapet, för de uppförde Arnljot i Östersund redan 1913, för att följa upp med en mini-Skandinavien turnén 1914. Varför det inte blev något mer för Arnold-Englund sällskapet efter sommaren 1914 och varför publiken fick vänta i 20 år innan de fick se Arnljot igen, kanske har sitt svar i ett annat stycke i korrespondensen:

/... Han (P-B, reds. anm.)ansåg sig inte få tillräcklig respons för spelet i Jämtland, han förbannar den brist på entusiasm och handlingsförmåga som han möter i sin "lyckas och längtans land".

Det finns förmodligen mer att finna om sällskapets vidare öden, med rätt hög sannolikhet i dagspress från tiden, eventuellt i Opera arkivet och i Peterson-Bergers brev. Själv kan jag bidra med flera bilder från Arnljotturnén 1914.

Kent Knutsson, C Red

Husbonden!

Vunnen på hederligt vis utan lögner och svek.

Ja, naturligtvis skall husbonden tillfalla en rättmätig vinnare även i år.

I år kommer upplägget att vara annorlunda. Tillställningen kommer framförallt att ta mindre tid i anspråk.

I år kommer inte heller krav på gruppindelning att krävas, utan deltagarna får större frihet att delta på sina egna villkor.

På grund av aktivitetens karaktär kan jag inte säga för mycket om upplägget här i AT, utan mer information kommer att ges på lördag efter premiären.

Kent Knutsson
Frågesportsdomare

Arnljotminnen

De små rosenbuskarna i slänten bakom scenen, doftade gudomligt i den dallrande hettan.

Där satt vi, unga som gamla och bara väntade på att Ubma skulle komma farande utför, i ett hissnande nummer. Sommarens var 1970, mamma hade fått uppdraget att vara regiassistent. Kvällarna vid repetitionerna blev sena och vi tre ungar togs handgripligen med ut till lägdan. Här väcktes och startades en kärlek till PB:s Arnljot. Den lever än.

Dofter och vapengnyn, sammanhållningen från den yngsta till den äldsta. Alla original som var med och agerade. Original som gjorde Arnljot till det amatörspel det var tänkt att vara. Härliga Anton B. Knasiga "Daggan" som alltid parkerade sin svarta folkvagn uppe vid bodarna och där hon alltid bytte om inför föreställningarna. Det fanns en enorm tillåtenhet, som jag växte upp med ute på lägdan, och det är en ynnest att få ha så många fina och roliga minnen.

Mina sommarlov var alla inbäddade i strålände solsken och med Oviksfjällen som fond.

Jag minns hur vi kunde ligga i entrégångarna bara för att få se just den scenen och höra just de replikerna, som man älskade mest av allt, sägas på det sättet som man själv bara kunde drömma om. Hur vi formligen absorberades av stämningen, förlorade oss i tiden genom dräkterna och rekvisitan. Hur vi drömde om den dagen vi var så stora att vi kanske kunde få säga orden på riktigt på scenen.

Själv kunde jag stå och repetera orden och regin till dops scenen på mitt rum. För jag visste ju precis hur det skulle låta. Jag visste precis hur jag skulle stå och gå. Att finnas där bakom och bara iakttas var en del av mystiken. Sedan tog man med sig allt det nya hem och omsatte det i praktiken på det sätt bara en tolvåring kan göra som precis har förstått åt vilket håll hon vill gå.

Vaino var inte drömrollen, men den var nåbar och jag älskade att få spela ut hela min tonårssorg. Obesvarad kärlek, den ultimata känslan av smärta och vemod.

Hennes ord till Arnljot då han beger sig över till Norge och den han älska: "Det är lätt att tjäna en vän, det är lycka, att vaka med öga och tanke, att ösa med rastlösa händer ur hjärtats hetaste källor, att skänka sin kraft, sin tro" de orden var mina följeslagare under många år, de var för mig även kärnpunkten i hela spelet.

Varje gång jag kommer in genom entrén, ser Oviksfjällen och hör musiken som strömmar ur högtalarna, får jag en vemodig ruskänsla. Jag förlorar mig i det vackra och längtar tillbaka, som bara den kan, som aldrig förlorat sin kärlek.

För alla som spelat med i Arnljot så finner spelet sig en alldeles egen plats i hjärtat och den känslan bär man med sig. Alla har sina egna, oföglömliga minnen och de här var några av mina.

Må sommarens spel, ta er till nya horisonter.

STORT LYCKA TILL
Åslög Ragnarsdotter

Den osannolika återkomsten

Vi i klädförrådet har under årens lopp kunna konstatera att hjälmar, bälten, dräkter mm ibland försvinner och inte kan hittas i något av Arnljotlägdens rum.

Nu ska jag i ärlighetens namn säga att det har blivit betydligt bättre de senaste åren, sedan numrering av kläder och personlig utlämning har införts. Tidigare var det periodvis strömhopp av prylar som verkar ha gått i väg på egen hand ut ur området.

Men i år har en mantel återkommit på ett osannolikt sätt. Den (som är märkt) försvann 1996 i samband med en resa till Borgvattnet. Runa Jaarne, som tidigare varit med i föreningen, hittade den i Frälssningsarmens klädinsamling och lämnade in den till allas vår Karin Hestner.

Kanonbra att Runa hade ögonen med sig och tog rätt på den. Tack för det. Och håll ögonen öppna när ni besöker loppisar mm. Det kan dyka upp fler grejer som hör till föreningen.

Mona Henriksson

Rung för en dag

Det är väl känt att regeringen vill skärpa upp kraven på barnen i den svenska skolan. Betyg oftare och tidigare med speciellt fokus på ordning och uppförande kommer nog snart vara en verklighet för dagens skolbarn.

Nu har samma tankegångar nått förskolan. Förskoleministern och Förskoleverket kommer nu i höst sätta en rejäl satsning på förskolebarnen men redan under våren har barnen i vår kommun varit försökskaniner och verksamheten har varit förlagd till museet.

Museet har sedan ett stort antal år, varje sommar, erbjudit barn vad man kallar "Barn för en dag". Tanken har varit att barnet kan komma till museet och vara en dag på en gård från 1700- och 1800-talen och på så sätt få förståelse för äldre tid, på ett lustfyllt sätt - naturligtvis.

Som en naturlig fortsättning lanseras nu, tillsammans med förskolorna, "Kung för en dag".

Museichefen berättar: "Under hela förra seklet fortgick en jämlikhetskamp som total kantrade över och gick för långt. Män och kvinnor är olika, det måste vi förstå. Vi män är som djur och måste lära oss att slåss och kriga medan kvinnan är ämnad att laga mat och ta hand om barn. Kung för en dag syftar alltså till att tydliggöra könsrollerna. Projektet har fått namn efter den störste av kämpar; Olav den helige", slutar museichefen.

Jag frågar naturligtvis om man inte tänkt på att uppkalla det efter Arnljot, vår egen forntidshjälte?

Tanken har funnits, säger museichefen, men övergavs snabbt då Arnljot mer eller mindre kan ses om en fantasifigur, en nationalromantisk mes vars myt frodas varje sommar i ett homoerotiskt sekelskiftesdravel på Frösön, Arnljotspelen alltså. Olav däremot, är på riktigt, en av de största hjältarna i norsk, jämtländsk och svensk historia, ja kanske den störste av alla. Så att han ger namn åt det hela är självklart.

Barnen delas alltså upp, pojkarna och

flickorna för sig. Pojkarna får lära sig slåss med svärd och sköld, det är träsverd till att börja med förstås. Det gäller att kunna ta några smällar utan att lipa och efter någon timmes slagsmål koras dagens kung.

Flickorna har under tiden lärt sig att tända upp eld och lagat till en enkel måltid. Några har fått duka ett bord där ett gille ska hållas. Här gäller det att vara mannen till lags.

Så tågar då pojkarna in, kungen först naturligtvis och han sätter sig i högsätet medan de svagare fyller på med de svagaste längst ut. Så serveras då ölen, lättöl, av flickorna. Fläskkotlett, en brödbit och ett kycklinglår följer därpå, serverat att flinka små flickfingrar. Några flickor får ett och annat tjuvnytt i baken av pojkarna, men spelar glatt med. Ett Hell utbringas för Kung Olav av barnen, som faktiskt kan bli lite smålulliga av några lättöl, så stämningen är på topp.

Medan flickorna diskar får pojkarna tillsammans med en pedagog prata om vad de tycker var bra och dåligt. Det positiva överväger alltid. Små pojkar behöver lära sig känslan av att ha makt, både över andra pojkar och över flickorna. Till den negativa sidan brukar läggas att det är för kort tid man håller på. Från museets sida förstår man att man vill hålla på längre men påtalar att man gärna kan ta med sina nyvunna kunskaper hem och praktisera på syskon och vänner.

Slutligen får dagen kung en siste belöning i form en glass samt ett presentkort till årets vikingaspel. Så om ni i sommar ser någon liten kille med brynja och hjälm så vet ni att det är en av vårens utropade kungar och dom känns igen på hejaropen:

"Hell dig Olav, den störste av kungar!".

Lill Elisa

Om ståndaktighet...

Jag sitter och bläddrar i en av mina Arnljot-pärmar med recensioner, bilder, artiklar m. m. och plötsligt hittar jag ett dokument som påminner mig om en av de dräpligaste situationer jag hamnat i under alla dessa år med Arnljotspelen. Så här gick det till.

Året är 1986. Några dagar före premiären har Radio Jämtland en livesändning från sommarscenen på Stortorget i Östersund och man har bett - eller kanske var det vi som bad - oss komma och fylla en del av programtiden med något slags trailer för Arnljotspelen. Det hela ska äga rum mitt på dagen, någon gång mellan halv tolv och halv ett.

I god tid ger vi oss av, Birgitta Persson, Halvar Björk och jag. Birgitta kör min bil, Halvar åker framtill och jag tronar i baksätet i scenkläder. Upplägget är att regissören ska säga några ord om föreställningen varpå jag ska dra hälsningsmonologen.

Det duggregnar. Vi åker in på nedre delen av torget. Birgitta parkerar några meter från scenen. Det är torgdag och full kommers lite längre upp på torget.

På grund av regnet sitter vi kvar i bilen. Efter några minuter kommer en lapplisa och knackar på sidorutan. Birgitta vevar ner rutan, lapplisan böjer sig ner och säger: - Har ni stånd? Halvar och jag utväxlar en snabb blick och sneda leenden, Birgitta fnissar lite diskret. Så säger Halvar:

- Nä, måste man ha det? Vi ska vara med på scenen om en liten stund, direkt-sändning i radion.

- Man måste ha stånd om man ska få stå på torget, säger lapplisan. En antydning till rodnad på hennes askgrå kinder avslöjar att hon börjar förstå att hon uttryckt sig en smula dubbeltydigt.

- Jamen, bara en liten stund kan vi väl stå här?

- Det är bara dom som har stånd som får parkera här på torget.

- Det har jag ingen möjlighet att fixa. Finns det inget sätt att ordna så vi får

stå här? undrar Birgitta.

- I så fall måste ni ha ett tillfälligt tillstånd från polisen, säger lapplisan

Slutet på diskussionen blir att Birgitta beger sig ner till polisstationen för att beveka vakthavande där att ge oss ett tillfälligt stånd, förlåt, tillstånd. Halvar och jag klarar av inslaget i radion. När jag river av hälsningsmonologen - originalversionen oavkortad! - märker jag vilken fantastisk ljudanläggning dom har. När jag går upp i varv skallrar säkert fönsterrutorna i banken uppe på Prästgatan. Samtidigt som jag går av scenen kommer Birgitta tillbaka från polishuset och vinkar glatt med ett papper. Hon fick tillståndet, trots allt. Hennes skildring av samtalet hos polisen var ungefär följande:

Birgitta: Jag ska be att få ett tillfälligt parkeringstillstånd på Stortorget, en lapplisa kräver ett sånt för att vi ska få stå där en liten stund. Vi har inget stånd, så därför måste vi ha tillstånd!

Vakthavande: Jaha det ska vi väl kunna ordna. Registreringsnummer?

B: Jaa...det vet jag inte. Det är inte min bil.

V: Nähä, men vad är det för bilmärke?

B: Njaa, det kanske är en Volvo - den är grön!

V: Humhum, tja, vad skriver man då?

Birgitta får till slut en lapp med stämpel och allt.

Just när vi ska kliva in och dra iväg från torget kommer lapplisan marscherande med en poliskonstapel i släptåg. Processionen gör halt och där står vi, polisen med sin sabel och jag med Neite, öga mot öga! Birgitta visar upp tillståndsbeviset tillsammans med sitt ljuvaste leende och polismannen har all möda i världen att hålla mungiporna i neutralt läge, sen säger han: Ja, det är väl bäst att ni ger er av nu, klockan är fem över halv ett!

Så kommer det sig alltså att jag i min pärm har ett dokument, försett med polisens stämpel och underskrift, som säger att jag den 4 juli 1986 hade rätt att parkera en grön Volvo på Stortorget mellan kl. 11.30 och 12.30.

Gunnar Höglund

Gamla Arnljotregis- söner berättar:

... och kedjan har tappat en länk

Folke Abenius meritlista är lång. Han sitter inte bara i musikaliska akademien, är professor emeritus, mottagare av förtjänstmedaljen för tonens befrämjande och före detta chef för Stora teatern i Göteborg. Folke har också regisserat Arnljotspelen på Frösön.

Det var Gösta Folke som fick Folke till Frösön. (Ja, Göstas efternamn är detsamma som Folkes förnamn)

Gösta drog bland annat i gång Himlaspelet i Leksand och det var när han tillträdde som chef för Malmö stadsteater -61 som han lämnade över till Folke.

När jag ringer till Folke hör jag att han sitter utomhus, för jag hörde fåglar i bakgrunden.

Jag föreställde mig Folke sittandes i en bekväm utomhusmöbel, tittandes på ett par stora björkar, medan fåglarna ackompanjerade hans samtal i kapp med att solen sken.

Han säger under intervjun att han hade tänkt leva lite mer pensionärsliv.

När jag frågar honom vad han gör för tillfället, så berättar han att han i och för sig satte upp Rosenkavaljeren under våren och så kommer det där projektet med Nye Norske Opera under nästa säsong....

Jag hade ringt till Folke tidigare och ställt frågan vad som var hans starkaste minne från spelen och bett mig återkomma. Han hade behövt tänka på saken.

När jag nu talar med honom igen, säger han:

- Att det var när hans bekanta från Stockholm kom för att se spelen, mot slutet av spelen, när Arnljot döende ligger vid sin Gunhild framförde han orden:

Och Oviksfjällen och alla fjäll stå snöskimrande blå, som jättar, i brynjor av silver och stål, på vakt om vår fagra hembygd...

- De stod efter föreställningen och grät,

tagna och överrumplade av den överväldigande upplevelsen. När verkligheten, eller naturen i det här fallet, överträffar dikten, går det helt enkelt inte att värja sig.

Folke berättade att han träffade många som var lika hänfödda.

- Det intressanta var att människor inte visste hur de skulle reagera, orden räckte inte till, sa Folke

- vad är intressant med historien om Arnljot då, undrade jag?

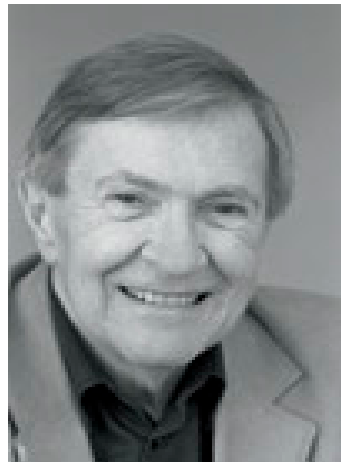
Ja, börjar Folke, det är väl den att historien har viss verklighetsbakgrund, om hur Arnljot överger sitt individualistiska tänkande, till förmån för något annat. Hans plats och roll i samhället är ju tankvärt.

- Men också det att sådant som är lite tontigt går hem, sade Folke. Vart annars kan man spela en historia om vikingar, där de går runt med vikingahjälm på det viset? Platsen, naturen, Peterson-Bergers vassa penna, gör att man inte kan annat än förföras av historien.

På frågan om varför Arnljot inte framförs som opera längre, svarar Folke att vissa stycken griper tag, men alltigenom bra som Opera är den inte. Folke såg själv operan på 50-talet, men att sätta upp operan i dag skulle vara lite av ett riskprojekt. Om framtiden, om Arnljot någonsin kommer att sättas upp som opera igen, svarar Folke:

-Det vet man vet aldrig.

Av de Svenska operorna framhåller Folke Ture Rangströms "Kronbruden", efter August Stridbergs pjäs.

Som kuriosita berättade Folke ett par historier som på sätt och vis var karaktäristiskt och talande för många av dem som medverkade i spelen.

De äldre stigna "gubbarna på stubbarna" (som vi kallar dem i dag) var färdiga med sina repetitioner och Folke berättade att de inte behövdes mer den dagen. Folke hade då upplevt att de såg så besvikna ut och det var inte det att de åkte 15 mil enkel väg för att delta i spelen, utan för att de tyckte så mycket om Arnljot. De kunde sitta och berätta hur Peterson-Berger själv hade lagt ut orden och citera rollerna utantill rakt upp och ned. De älskade det helt enkelt.

En annan gång hade han mötts av en väldigt entusiastisk skara som frågade Folke om han hade lust att åka med och hämta de nya programbladen "på andra sidan". Folke tyckte att det lät som en god idé och satte sig en bil klockan nio på morgonen. Vad Folke inte fick klart för sig var att "andra sidan" var Norge. Det visade sig att tryckeriet låg i Verdal.

Det var ett projekt som tog hela dagen, med stopp för förplånad. Folke sade att det verkade inte var så noga med avstånden. Det var som om man hade en annan uppfattning om avstånd i Jämtland, jämfört med södern. Men roligt hade de och programbladet blev bra.

Vi konstaterade att världen ändå var ganska liten, när han sedan berättade en annan episod från spelen. Sommaren 1962 sprang det runt en liten pojke bland kulisserna, som spelade Lill-Östmond. Pojken hette Mikael Axelsson och var son till Virginia som spelade Gunhild.

40 år springer de på varandra i ett musikaliskt sammanhang och det är då Mikael berättar historien för Folke, för Mikael är i dag firad operasångare med anställningar bland annat på Kungliga operan.

När jag avslutade samtalet med Folke hade jag de där björkarna på näthinnan och jag kände att jag ville veta mer. Jag plockade fram min adresspärm och bläddrade fram Gösta Folkes kontaktuppgifter, som jag skaffat tidigare på våren.

När jag läste uppgifterna om Gösta, räknade jag ut att han var 94 år gammal.

Varför tyckte han att Folke skulle reg-

issera spelen? Kunde han se några likheter mellan Himlaspelet och Arnljot? Frågorna var många, men jag hade ingen aning om Gösta var i form att tala.

När jag dubbelkollar uppgifterna på Internet är det något som inte stämmer. Jag känner hur jag blir rödblossig i ansiktet och drabbas nästan av en chock när jag läser:

"Gösta Folke, född 10 december 1913 i Stockholm, död 14 april 2008 i Stockholm, var en svensk regissör, skådespelare och teaterchef."

Jag kände nästan förtvivlan.

Jag läste dödsrunorna som fanns tillgängliga i mediearkivet och ser att Östersunds-posten förärat honom ett par rader, men inte ett ord där om att en av Sveriges allra största teatermäniskor regisserade Arnljotspelen under några år på 50 och 60-talet.

Jag kände att en viktig tråd brustit och kedjan tappat en länk.

När jag lägger mig på kvällen och summerar min dag är jag väldigt nöjd med det jag åstadkommit, över historien av Folke som jag fått mig berättad och jag tänker att jag är glad över att få ha varit med...

/ Kent Knutsson, C Red

In memoriam

Sedan publiceringen av förra numret av Arnljot-Tidender, har två av Arnljotspelens före detta medlemmar gått bort.

Förra Arnljotregissören och teaterchefen Gösta Folke avled den 14 april vid en ålder av 94 år.

"Öde blir livet för de som följa, när de som föra går bort!"
(Arnljot 3:18)

Den förra Arnljotmedlemmen Käthe Munther avled som tidigare meddelats i sviterna av en flygplansolycka.

Käthe blev 31 år.

"Skogen vill trösta - vildmarken sjunger -"
(Arnljot 2:5)

A - Post

Vad händer... (från hemsidan)

2/7 kl.19.00 *Genrep, grannarna
inbjudes*
3/7 kl.19.00 *Premiär*
4/7 kl.19.00 *2:a föreställningen*
5/7 kl.15.00 *3:e föreställningen*
6/7 kl.15.00 *4:e föreställningen*
7-9/7 *Speluppehåll*
10/7 kl.19.00 *5:e föreställningen*
11/7 kl.19.00 *6:e föreställningen*
12/7 kl.15.00 *7:e föreställningen*
12/7 kl. 12.00 *Styrelsemöte N:o*
9/08 *Rolltillsättning*
13/7 kl.15.00 *Finalföreställning*
16/8 kl.12.00 *Höststädning*
30/9 *Verksamhetsårets slut*
25/10 *Årsmöte och blot 2008*

I nästa nummer av AT

får vi bland annat ta del av ett par
intressanta personporträtt.
Lite mer "Arnljotnyttig" information
och annat smått och gott...
I en mailbox eller brevlåda nära dig
i månadsskiftet september/oktober

Har du synpunkter på AT?
Saknar du något?
Vill du veta mer om något?
Vill du själv bidra med något?
Inget är för litet eller stort.

Tveka inte, utan maila till:
red_at@arnljot.se
Eller ring Kent Knutsson på:
0302-44550 el. 0703202160

Returadress:

AT c/o sätt. M. Andersson, Härkmon 110, SE-830 30 LIT

<http://www.arnljot.se>